



Aan:
Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
Postbus 20011
2500 EA Den Haag

Betreft: consultatie Nota van Wijziging wet bevorderen integriteit en functioneren decentraal bestuur

Den Haag, 30 maart 2021

Geachte minister,

De Nederlandse Vereniging voor Raadsleden is verheugd haar zienswijze te kunnen geven op de Nota van Wijziging rondom het bevorderen van de integriteit in het decentraal bestuur en het wettelijk verankeren van een risicoanalyse integriteit voorafgaand aan de benoeming van wethouders.

Het bewaken en bevorderen van de integriteit is volgens de Nederlandse Vereniging voor Raadsleden van cruciaal belang voor het effectief en geloofwaardig functioneren van de gemeenteraad en van het lokaal bestuur. Onze vereniging stelt vast dat deze zorg een aandachtspunt is van elke gemeenteraad.

Bij het bevorderen van de integriteit moet ons inziens altijd voldoende oog zijn voor de lokale (politieke) context en cultuur. Voorwaardenscheppende maatregelen rondom integriteit kunnen onze goedkeuring dragen, wanneer de verdere inhoudelijke invulling door de raad kan geschieden. In deze reactie zetten wij graag ons standpunt uiteen met betrekking tot het wettelijk verankeren van een risicoanalyse integriteit bij te benoemen wethouders.

De Nederlandse Vereniging voor Raadsleden kan zich voorstellen dat uw minister het belangrijk vindt om vanuit uw verantwoordelijkheid voor het functioneren van het openbaar bestuur het belang van een integer bestuur te willen onderstrepen. Op die bevoegdheid om dat belang te benadrukken willen wij niets afdingen. Echter, de Nederlandse Vereniging voor Raadsleden is van mening dat de uitvoering en de wijze waarop vorm gegeven dient te worden aan het bewaken en het behouden van een integer bestuur bij het lokaal bestuur ligt. Het integriteitsbeleid bevorderen door niet alleen "het wat" te benadrukken, maar ook door bij wet of regelgeving "het hoe" in te vullen verdraagt zich niet met de eigen verantwoordelijkheid van het lokale bestuur binnen onze



gedecentraliseerde eenheidsstaat. Kortom, landelijke wetgeving op dit punt dient volgens de Nederlandse Vereniging voor Raadsleden hooguit een kader te schetsen, waarbinnen de gemeenteraad – zo mogelijk in afstemming met de burgemeester als hoeder van het integriteitsbeleid - vervolgens zijn rol op de door hem gewenste wijze in kan vullen.

In het verlengde hiervan is het een positief gegeven dat de gemeenteraad in de voorgestelde maatregel in positie wordt gebracht om zelf de reikwijdte van de risicoanalyse vorm te geven. Ook de vraag welke conclusies er uit de bevindingen getrokken dienen te worden dient te allen tijde door de gemeenteraad beantwoord te worden, binnen de lokale praktijk en context waarbinnen de raad opereert.

Noodzaak

Volgens de Nederlandse Vereniging voor Raadsleden is onvoldoende gemotiveerd welke urgentie er gemoeid is met deze wettelijke verankering. Het aantal wethouders wat te maken krijgt met integriteitsschendingen is relatief beperkt. Zo kwamen er in 2020 slechts twee wethouders ten val als gevolg van integriteitsschendingen¹. Ook in voorgaande jaren was het aantal wethouders dat ten val kwam als gevolg van integriteitsschendingen beperkt. Derhalve staat het voor de Nederlandse Vereniging voor Raadsleden niet vast dat de voorgestelde wettelijke regeling bijdraagt aan het beoogde doel.

Het wettelijk verankeren van de risicoanalyse integriteit heeft echter wel gevolgen voor collegevorming. Het kan in praktische zin leiden tot een vertraging van het proces van voltooiing van de formatie als gevolg van de hoge werkdruk op dat moment bij aanbieders van integriteitsanalyses. Bovendien kan een uitgebreide risicoanalyse kosten met zich meebrengen die, zeker voor kleinere gemeenten, een drempel kunnen opwerpen om een uitgebreide analyse uit te voeren. Daar waar uw minister deze risicoanalyse wilt opleggen, zijn wij als Nederlandse Vereniging voor Raadsleden van mening dat de kosten die hiermee zijn gemoeid bij uw ministerie dienen te liggen, en niet bij de gemeente.

Burgemeester

In de Nota van Wijziging wordt er gesproken over de rol van de burgemeester als procesbegeleider en toezichthouder op de zorgvuldige uitvoering van het proces van de risicoanalyse. Vanuit de verantwoordelijkheid van de burgemeester voor het bewaken van de integriteit achten wij het van belang dat de burgemeester over de uitkomsten van de risicoanalyse wordt geïnformeerd. Tegelijkertijd wijzen wij er op dat de verantwoordelijkheid voor het proces van coalitie- en collegevorming inclusief de benoeming van wethouders bij de gemeenteraad ligt. Het kan dan ook niet anders dan dat de gemeenteraad over de uitkomsten van de risicoanalyse dient te worden geïnformeerd omdat de afweging of een wethouder wel of niet integer is (geweest) in

¹ Wethoudersonderzoek 2020, DeCollegetafel, 5 januari 2021



het kader van de benoeming bij de gemeenteraad hoort te liggen. Wij begrijpen dat de privacy van gegevens voor de kandidaat-wethouder een punt van aandacht is, maar tegelijkertijd onderstreept het verplichten van een risicoanalyse integriteit dat dit nu eenmaal onderdeel is van het publieke ambt van het wethouderschap.

De Nederlandse Vereniging voor Raadsleden is beschikbaar voor nadere toelichting over het bovenstaande als ook voor elke mogelijke vorm van overleg aangaande dit belangrijke onderwerp omdat wij van mening zijn dat aanpassingen op dit thema te allen tijde de rol en positie van de gemeenteraad betreffen.

Met vriendelijke groet,

Bahreddine Belhaj,
Voorzitter Nederlandse Vereniging voor Raadsleden